Eiropas Parlaments
2024-2029

PIEŅEMTIE TEKSTI

P10_TA(2025)0165

ES biotehnoloģiju un bioražošanas nozares nākotne — kā maksimāli izmantot zinātni, sekmēt inovāciju un vairot konkurētspēju

Eiropas Parlamenta 2025. gada 10. jūlija rezolūcija par ES biotehnoloģiju un bioražošanas nozares nākotni — kā maksimāli izmantot zinātni, sekmēt inovāciju un vairot konkurētspēju (2025/2008(INI))

Eiropas Parlaments,

– ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību (LESD), jo īpaši tā 9., 151., 152. pantu, 153. panta 1. un 2. punktu, kā arī 173. un 179. pantu, kas attiecas uz ES rūpniecības politiku un pētniecību un cita starpā arī uz Savienības rūpniecības konkurētspēju un Savienības zinātniskās un tehnoloģiskās bāzes stiprināšanu,

– ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienību, jo īpaši tā 5. panta 3. punktu un Protokolu Nr. 2 par subsidiaritātes principa un proporcionalitātes principa piemērošanu,

– ņemot vērā Komisijas 2024. gada 20. marta paziņojumu “Nākotnes veidošana, balstoties dabā: biotehnoloģiju un bioražošanas uzrāviens ES” (COM(2024)0137),

– ņemot vērā *Mario Draghi* 2024. gada 9. septembra ziņojumu “Eiropas konkurētspējas nākotne”,

– ņemot vērā Komisijas 2025. gada 29. janvāra paziņojumu “ES Konkurētspējas kompass” (COM(2025)0030),

– ņemot vērā Komisijas 2025. gada 26. februāra paziņojumu “Tīras rūpniecības kurss — kopīgs konkurētspējas un dekarbonizācijas ceļvedis” (COM(2025)0085),

– ņemot vērā Komisijas 2019. gada 11. decembra paziņojumu “Eiropas zaļais kurss” (COM(2019)0640),

– ņemot vērā *Enrico Letta* 2024. gada 10. aprīļa ziņojumu “Daudz vairāk nekā tirgus”,

– ņemot vērā Komisijas 2025. gada 19. februāra paziņojumu “Lauksaimniecība un pārtika – kādām tām būt? Pievilcīga ES lauksaimniecības un pārtikas nozare, kas kopīgi veidojama nākamo paaudžu labā” (COM(2025)0075),

– ņemot vērā Reglamenta 55. pantu un 148. panta 2. punktu,

– ņemot vērā Rūpniecības, pētniecības un enerģētikas komitejas ziņojumu (A10-0123/2025),

A. tā kā ES biotehnoloģijas un bioražošanas nozare ir atzīta par vienu no 10 stratēģiskajām tehnoloģiju nozarēm Eiropas konkurētspējai, ekonomiskajai drošībai un ilgtspējai; tā kā nozarei ir raksturīgs ļoti augsts ražīgums, izaugsme un nodarbinātība un tā nodrošina globāli konkurētspējīgus, progresīvus risinājumus veselības aprūpes, dzīvības zinātņu, rūpnieciskās ražošanas un pārveides, ilgtspējīgas bioražošanas, enerģētikas un pārtikas nodrošinājuma jomā; tā kā biotehnoloģijas un bioražošana ir visas bioekonomikas būtiskas veicinātājas; tā kā biotehnoloģijas un bioražošana var palīdzēt veicināt ES stratēģisko autonomiju, noturību un apritīgumu, mazinot rūpniecības atkarību no fosilajiem resursiem un citas ārējās atkarības dažādās nozarēs; tā kā biotehnoloģijas un bioražošanas nozare joprojām saskaras ar regulatīviem un finansiāliem šķēršļiem un nepilnīgu iekšējo tirgu; tā kā ir gaidāms, ka Komisija nāks klajā ar ES Biotehnoloģiju aktu, atjauninātu ES bioekonomikas stratēģiju, ES dzīvības zinātņu stratēģiju, ES inovācijas aktu un ES aprites ekonomikas aktu;

B. tā kā Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (ESAO) biotehnoloģiju definē kā zinātnes un tehnoloģijas lietošanu attiecībā uz dzīviem organismiem, kā arī to daļām, produktiem un modeļiem, lai dzīvus vai nedzīvus materiālus pārveidotu zināšanu, preču un pakalpojumu ieguves vai ražošanas nolūkā; tā kā bioražošana nav skaidri definēta un tādēļ Komisijai būtu jāierosina šāda definīcija; tā kā bioražošanas definīcijai vajadzētu būt nākotnes prasībām atbilstošai, atvērtai zinātnes un tehnoloģijas attīstībai un tehnoloģiski neitrālai, lai plaši ietvertu biotehnoloģiju vai citu tehnoloģiju izmantošanu biobāzētu materiālu produktu un risinājumu ražošanai, tostarp, bet ne tikai, ķīmiskus, mehāniskus vai termiskus procesus;

C. tā kā biotehnoloģiju un bioražošanas nozares ir veicinājušas revolucionāru inovāciju izstrādi un ieviešanu veselības aprūpē, piemēram, mRNS vakcīnas; tā kā biotehnoloģiju procesus var izmantot aktīvo farmaceitisko vielu un zāļu ražošanas galveno izejvielu ražošanā;

D. tā kā Covid-19 pandēmija izgaismoja to, ka ir būtiski, lai Eiropā būtu stabilas izejvielu vērtības ķēdes un ražošanas spējas, lai nodrošinātu kritiski svarīgu produktu piegādes drošību un novērstu, piemēram, pirmās nepieciešamības zāļu deficītu;

E. tā kā mākslīgais intelekts (MI) var palīdzēt virzīt biotehnoloģijas inovāciju, piemēram, attiecībā uz personalizētu medicīnu un zāļu izstrādi, tādējādi nodrošinot ieguvumus veselības un vides jomā; tā kā MI izmantošana biotehnoloģijā var radīt arī ētiskas problēmas un riskus, kas saistīti ar privāto datu aizsardzību un kas ir jārisina, lai saglabātu sabiedrības uzticēšanos un pieņemšanu;

F. tā kā biotehnoloģija tiek izmantota dažādos dzīvnieku un augu lauksaimniecības aspektos, kā arī netieši, izmantojot to tādās darbībās kā atkritumu apsaimniekošana;

G. tā kā biotehnoloģijas var stiprināt mežu noturību, un bioražošanas gadījumā meža nozare var piedāvāt ilgtspējīgi ražotas, atjaunīgas un reciklējamas izejvielas, ko var izmantot augstvērtīgos un inovatīvos produktos, materiālos un lietojumos;

H. tā kā ES ir pasaules līdere pētniecības un bioražošanas spēju jomā, tomēr tās potenciāls joprojām netiek pilnībā izmantots, jo tai trūkst pietiekami koordinēta politikas satvara, kas ļautu efektīvi izvērst inovāciju, piesaistīt investīcijas un komercializēt jaunas tehnoloģijas; tā kā pieeja “viens pieņemts — viens atcelts” nodrošina, ka tiek ņemti vērā visi Komisijas iniciatīvu radītie apgrūtinājumi un ka administratīvais slogs tiek kompensēts, tajā pašā politikas jomā likvidējot līdzvērtīgu slogu ES vai dalībvalstu līmenī; tā kā Parlaments ir aicinājis divkāršot ES pētniecības budžetu; tā kā ES privātās investīcijas pētniecībā, izstrādē un inovācijā atpaliek no citām vadošajām ekonomikām; tā kā investīciju veicināšana inovatīvās demonstrācijas un komerciālās ražotnēs var paātrināt ES inovācijas komercializāciju biobāzētās nozarēs;

I. tā kā nākamajos dažos gados ir jāveic steidzami, saskaņoti un konsekventi pasākumi, lai padarītu ES par vienu no pasaules līderiem biotehnoloģijas, bioražošanas un dzīvības zinātņu jomā, panākot drosmīgas izmaiņas, ievērojot pienācīgu procesu un atbalstot to ar konkurētspējas pārbaudēm un pienācīgu finansējumu;

J. tā kā ilgās un sarežģītās atļauju piešķiršanas procedūras, jo īpaši attiecībā uz apstiprināšanas termiņiem, rada neizdevīgus konkurences apstākļus ES uzņēmējiem, izstumj projektu izstrādātājus no ES un kavē rūpniecisko izvēršanu un izaugsmi;

K. tā kā esošajā ES tiesiskajā regulējumā nav konkrēti aplūkotas bioproduktu īpašības; tā kā pašreizējais regulatīvais atļauju piešķiršanas process biotehnoloģiju produktiem ir steidzami jāpārskata, lai saglabātu ES konkurētspēju pasaulē; tā kā efektīvam

tiesiskajam regulējumam attiecībā uz klīniskās pētniecības veikšanu ir ļoti būtiska nozīme, lai nodrošinātu ES zāļu un biotehnoloģiju nozaru inovāciju ziņā prasīgāko aspektu konkurētspēju; tā kā Komisijai būtu jāņem vērā to trešo valstu tiesiskais regulējums, kuras ir vadošās biotehnoloģijas un bioražošanas nozarē, kontekstā ar spēkā esošajiem un turpmākajiem ES tiesību aktiem, kas attiecas uz šo nozari, lai nodrošinātu saderību, nepazeminot spēkā esošos ES drošuma un vides standartus;

L. tā kā ES biotehnoloģijas un bioražošanas investīciju un riska kapitāla ekosistēma joprojām ir sadrumstalota; tā kā augstās enerģijas cenas, regulatīvais slogs un galveno izejvielu, izejmateriālu un komponentu pieejamības trūkums ierobežo jaunuzņēmumu un citu mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) paplašināšanu un plaša mēroga izvēršanu; tā kā ES bioražošanas jauda un piegādes ķēdes noturība, tai skaitā ievadresursu pieejamība, ir būtiski elementi, lai samazinātu atkarību no trešo valstu dalībniekiem; tā kā efektīvas globālās piegādes ķēdes, tostarp stratēģiskās partnerības ar uzticamiem globālajiem dalībniekiem, arī ir svarīgas, lai nodrošinātu stabilu piekļuvi kritiski svarīgiem resursiem, izvairītos no piegāžu traucējumiem un sekmētu pastāvīgu inovāciju būtisko tehnoloģiju jomā;

M. tā kā biobāzētus ievadresursus, piemēram, ilgtspējīgi iegūtu biomasu, reciklētus atkritumus un CO_2, kas uztverts no biogēniem avotiem, varētu izmantot kā alternatīvus ievadresursus, piemēram, polimēru, plastmasu, šķīdinātāju, krāsu, mazgāšanas līdzekļu, kosmētikas un zāļu ražošanā, tādējādi veicinot ES emisiju samazināšanu, resursefektivitāti un stratēģisko autonomiju; tā kā ES varētu vēl vairāk stimulēt pieprasījumu tirgū un ilgtspējīgu biobāzētu produktu un materiālu ieviešanu tirgū;

N. tā kā ir būtiski palielināt ilgtspējīgu biobāzētu izejvielu izmantošanu kā daļu no līdzekļiem ES 2050. gada klimata mērķu sasniegšanai; tā kā biotehnoloģijai piemīt potenciāls pārveidot naftas pārstrādes un ķīmisko rūpniecību bioražošanas virzienā, tādējādi samazinot siltumnīcefekta gāzu emisijas saskaņā ar ES klimata mērķiem;

O. tā kā biotehnoloģijas un bioražošana tiek reglamentētas daudzos un dažādos tiesiskajos regulējumos; tā kā pašreizējais ES tiesiskais regulējums biotehnoloģijas un bioražošanas jomā dažādās nozarēs ir nekonsekvents, radot juridisko nenoteiktību un palēninot inovatīvu risinājumu piekļuvi tirgum; tā kā steidzami ir jārisina jautājums par ilgajām atļauju piešķiršanas procedūrām, jo īpaši apstiprināšanas termiņiem, kā arī tās ir jāuzlabo, vienlaikus saglabājot uz risku un zinātni balstītu pieeju, lai varētu konkurēt ar attiecīgajiem termiņiem ārpus ES; tā kā būtu jāpaplašina regulatīvo smilškastu izmantošana, lai nodrošinātu, ka jaunajām tehnoloģijām ir skaidrs attīstības ceļš; tā kā jauns ES mēroga regulējums ES biotehnoloģiju akta veidā būtu pienācīgi jāpamato, izmantojot

konkrētu plaisu un trūkumu piemērus spēkā esošajos tiesību aktos un īstenošanā, galveno uzmanību pievēršot nozares īpatnībām;

P. tā kā būtisks ir saskaņots, stabils un nākotnes prasībām atbilstošs intelektuālā īpašuma (IĪ) satvars, kas ideālā gadījumā sniedz ekonomiskus, vidiskus un sociālus ieguvumus;

Q. tā kā Eiropas Savienībā būtu vēl vairāk jāstiprina sabiedrības informētība par biotehnoloģijām un bioražotiem produktiem, lai palielinātu sabiedrības atbalstu; tā kā būtu jāapsver biotehnoloģijas ētiskie aspekti; tā kā apspriedēm ar ieinteresētajām personām ir izšķiroša nozīme atbildīgas un ētiskas biotehnoloģijas politikas veidošanā; tā kā pilsoniskajai sabiedrībai var būt būtiska loma sabiedrības uzticēšanās nodrošināšanā;

R. tā kā DNS un organismu inženierija arvien biežāk tiek veikta automatizētās biolietuvēs, kas rada datu lielu apjomu un uzlabo bioloģisko funkciju izstrādi un zināšanas par tām;

S. tā kā ES tiesiskajā regulējumā ir pienācīgi jāpievēršas mainīgajiem riskiem, iespējām un pienākumiem, kas saistīti ar bioloģiskā materiāla apstrādi, tirdzniecību un sintēzi, jo īpaši sintētiskās bioloģijas kontekstā; tā kā pašreizējās biodrošības nepilnības Eiropas Savienībai ir jānovērš, un tas ir jārisina, īstenojot starptautisko sadarbību;

Visaptveroša ES biotehnoloģiju akta kritēriji

1. uzsver Eiropas biotehnoloģijas un bioražošanas nozares izaugsmes potenciālu un nepieciešamību ES saglabāt vadošo lomu pasaulē šajā jomā; uzsver apņemšanos ievērot labāka regulējuma un tiesību aktu izstrādes, vienkāršošanas un administratīvā sloga samazināšanas principus; uzsver, ka ES tiesību aktu vienkāršošana nedrīkst apdraudēt pilsoņu, darba ņēmēju un uzņēmumu pamattiesības vai apdraudēt regulatīvo nenoteiktību; ir pārliecināts, ka nevienu vienkāršošanas priekšlikumu nevajadzētu sasteigt un ierosināt bez pienācīgas izskatīšanas, apspriešanas un ietekmes novērtējuma; tādēļ aicina Komisiju, ja tā ierosinās jaunu ES mēroga regulējumu ES biotehnoloģiju akta veidā, novērst konkrētas nepilnības un trūkumus spēkā esošajos tiesību aktos un īstenošanā un ierosināt tiesību aktus, kurus var pārskatīt, vienkāršot, racionalizēt un atcelt un kuri samazina birokrātisko slogu, koncentrējoties uz nozares specifiku un saglabājot attiecīgos drošuma un drošības standartus; prasa ES biotehnoloģiju aktā izmantot visaptverošu starpnozaru tvērumu un to papildināt ar ietekmes un izmaksu novērtējumu, konkurētspējas pārbaudēm, kā arī visaptverošu novērtējumu, ko veic Regulējuma kontroles padome, pienācīgi ņemot vērā ietekmi uz MVU, jaunuzņēmumiem un augošiem uzņēmumiem, kā arī mijiedarbību ar citām attiecīgām leģislatīvām un neleģislatīvām iniciatīvām, tostarp

priekšlikumiem, kas pašlaik tiek izskatīti kopīgajā likumdošanas procedūrā;

2. atgādina, ka saskaņā ar ESAO biotehnoloģija ir definēta kā zinātnes un tehnoloģijas piemērošana dzīviem organismiem, kā arī to daļām, produktiem un modeļiem, lai dzīvus vai nedzīvus materiālus pārveidotu zināšanu, preču un pakalpojumu ieguves vai ražošanas nolūkā; tomēr norāda, ka bioražošana nav skaidri definēta, un aicina Komisiju ierosināt šādu definīciju;

3. iesaka racionalizēt un saskaņot esošās un gaidāmās iniciatīvas, kas saistītas ar biotehnoloģiju un bioražošanu, lai stiprinātu biotehnoloģijas un bioražošanas nozari, izmantojot skaidras rūpniecības, pētniecības un izstrādes (PI) kompetences;

4. mudina Komisiju nodrošināt saskaņotību un konsekvenci visās iniciatīvās un likumdošanas pasākumos, kas var ietekmēt biotehnoloģijas un bioražošanas inovācijas un uzņēmumus, jo īpaši jaunuzņēmumus un augošus uzņēmumus;

5. aicina Komisiju nodrošināt, ka visām turpmākajām attiecīgajām likumdošanas iniciatīvām ir pietiekami plašs tvērums, lai aptvertu biotehnoloģijas un bioražošanas nozares plašumu un visu tās lietojumu klāstu; iesaka veicināt ātru un efektīvu biotehnoloģijas un bioražošanas ieviešanu, izmantojot skaidru tiesisko regulējumu;

6. aicina Komisiju īstenot pasākumus tās struktūrās, lai nodrošinātu koordināciju, saskaņotību un papildināmību starp attiecīgajiem ģenerāldirektorātiem un ļautu efektīvāk paplašināt un komercializēt pētniecības, izstrādes un inovācijas rezultātus; uzsver, cik būtiska nozīme ir centieniem uzlabot politikas saskaņotību un koordinēšanu valsts līmenī;

7. aicina Komisiju ņemt vērā to trešo valstu tiesisko regulējumu, kuras ir vadošās biotehnoloģijas un bioražošanas nozarē, kontekstā ar spēkā esošajiem un turpmākajiem ES tiesību aktiem šajā nozarē, lai nodrošinātu saderību, kur tas ir iespējams un neapdraud patērētāju drošību, un vienlīdzīgus konkurences apstākļus ES biotehnoloģijas uzņēmumiem, kas konkurē starptautiskā mērogā, un mācītos no trešo valstu paraugprakses, nepazeminot spēkā esošos ES standartus;

8. aicina Komisiju iesniegt ziņojumu par spēkā esošo tiesību aktu īstenošanu biotehnoloģijas un bioražošanas jomā, tostarp apzinot iespējamās nepilnības un regulatīvos šķēršļus, kas kavē to nozaru izaugsmi, kuras izmanto šīs tehnoloģijas un ražošanas procesus, tostarp šķēršļus, kas traucē uzlabot ES pašpietiekamību galveno ievadresursu, izejvielu un komponentu jomā; atgādina par LESD 191. pantā noteikto piesardzības principu; mudina Komisiju šajā sakarā informēt Parlamentu par sākotnējiem konstatējumiem, kas gūti tās pētījumā par regulatīvo slogu, un par iespējamo

nepieciešamību pārskatīt tiesību aktus, kas saistīti ar biotehnoloģiju un bioražošanu; aicina vienkāršot pašreizējās prasības nozarei visā tiesiskajā regulējumā, lai nodrošinātu ātrākas apstiprināšanas procedūras un piekļuvi tirgum, vienlaikus saglabājot uz risku un zinātni balstītu pieeju un izvairoties no regulatīvās nenoteiktības;

9. atzinīgi vērtē nesen izveidoto Biotehnoloģijas un bioražošanas centru; prasa Komisijai sniegt turpmākus norādījumus ES biotehnoloģijas un bioražošanas uzņēmumiem un dalībvalstīm attiecībā uz Neto nulles emisiju industrijas aktu[1] un jauno tīras rūpniecības kursu attiecībā uz atļauju piešķiršanu un finansēšanu un apsvērt atbalsta centru izveidi, lai uzlabotu norādījumus un konsultācijas uzņēmumiem par tiesisko regulējumu;

10. aicina Komisiju steidzami racionalizēt, vienkāršot un saīsināt laiku, kas nepieciešams biotehnoloģijas materiālu un produktu atļauju piešķiršanas procedūrām, jo īpaši apstiprināšanas termiņiem, visā to ražošanas un aprites ciklā, un veicināt biobāzētu risinājumu ieviešanu tirgū, tostarp sniedzot norādījumus pirms atļaujas piešķiršanas, vienlaikus saglabājot uz risku un zinātni balstītu pieeju, jo īpaši saistībā ar ES aģentūru, piemēram, Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādes, Eiropas Zāļu aģentūras un Eiropas Ķimikāliju aģentūras, darba regulāru pārskatīšanu; aicina Komisiju nodrošināt, ka attiecīgajām ES aģentūrām ir pietiekami resursi, lai uzlabotu to spēju laikus veikt atļauju piešķiršanas procedūras;

11. aicina Komisiju apsvērt iespēju ieviest vienkāršotu apstiprināšanas procedūru biotehnoloģijas produktiem, kurus jau ir apstiprinājušas uzticamas regulatīvās iestādes līdzīgi domājošās valstīs ar standartiem, kas līdzvērtīgi ES standartiem;

12. aicina Komisiju apsvērt iespēju vienkāršot marķēšanas praksi, piemēram, QR kodu izmantošanu, un nodrošināt taisnīgus tirgus apstākļus starp biotehnoloģiju un citiem produktiem, piemēram, attiecībā uz tirgvedību un reklāmu, neapdraudot patērētāju drošumu, vai attiecībā uz piekļuvi attiecīgajai patērētāju informācijai;

13. atgādina, ka saskaņoti, paredzami, nākotnes prasībām atbilstoši un starptautiski konkurētspējīgi intelektuālā īpašuma un datu aizsardzības noteikumi biotehnoloģijas un bioražošanas patentiem ir būtiski nozares attīstībai, noturīgām piegādes ķēdēm un ilgtspējīgai ekonomikas izaugsmei; uzsver, ka ir svarīgi ar ilgākiem termiņiem uzlabot intelektuālā īpašuma aizsardzības noteikumus patentētām tehnoloģijām, lai stiprinātu ES konkurētspēju, veicinātu inovāciju un ES stratēģisko autonomiju, aizsargātu progresīvās tehnoloģijas,

---

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1735 (2024. gada 13. jūnijs) par pasākumu satvara izveidi Eiropas neto nulles emisiju tehnoloģiju izgatavošanas ekosistēmas stiprināšanai un ar ko groza Regulu (ES) 2018/1724 (OV L, 2024/1735, 28.6.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj).

atalgotu ilgtermiņa investīcijas un atbalstītu augsta riska pētniecību; uzskata, ka būtiska nozīme ir saskaņotam, stabilam un nākotnes prasībām atbilstošam intelektuālā īpašuma regulējumam; šajā sakarā atzinīgi vērtē ES nesen izveidoto vienoto patentu sistēmu;

14. aicina izveidot vienotu klīnisko izmēģinājumu sistēmu, lai izstrādātu racionalizētas apstiprināšanas procedūras visās dalībvalstīs nolūkā minimizēt administratīvo slogu un kavēšanos, kas ļautu reālos apstākļos iegūtus pierādījumus izmantot biotehnoloģijas terapijām; aicina Komisiju sniegt informāciju par pašreizējo situāciju šajā jomā, kā arī par iespējamiem uzlabojumiem; aicina ātri īstenot Klīnisko pārbaužu regulu[1] un izmantot ES Klīnisko pētījumu informācijas sistēmu;

15. uzsver, ka Eiropas Savienībai stratēģiski svarīga ir spēcīga biotehnoloģijas ekosistēma, lai atbalstītu pētniecību un izstrādi, ražošanu un pacientu piekļuvi inovatīvām zālēm; norāda, ka biotehnoloģijas procesus var izmantot aktīvo farmaceitisko vielu un gan pēcpatentaizsardzības zāļu, gan inovatīvu zāļu ražošanas galveno izejvielu ražošanā;

16. iesaka izmantot nākamās paaudzes “regulatīvās smilškastes”, lai novērtētu jauno biotehnoloģiju un bioražošanas lietojumu īpašo ietekmi un iespējas, nodrošinot, ka jaunās tehnoloģijas var izmēģināt kontrolētā, bet elastīgā un nākotnes prasībām atbilstošā normatīvajā vidē; uzsver, ka ir būtiski nodrošināt, ka ES politikā tiek ņemta vērā tehnoloģiju un zinātnes attīstība, lai aizsargātu ES globālo konkurētspēju;

17. iesaka izstrādāt stratēģiju, lai atbalstītu biotehnoloģiju un bioražošanas uzņēmumu pāreju no regulatīvās smilškastes režīma uz pilnvērtīgu ienākšanu tirgū; prasa stratēģijā cita starpā iekļaut atbalsta mehānismus, palīdzību regulējuma piemērošanā un norādījumus par atbilstību ES tiesību aktiem;

Nepieciešamība veicināt biotehnoloģijas un bioražošanas nozares priekšrocības un specifiku

18. uzsver, ka biotehnoloģijas un bioražošanas efektīva izvēršana ES ir atkarīga no stabilas, konkurētspējīgas un apritīgas bioekonomikas; aicina Komisiju nākt klajā ar atjauninātu Bioekonomikas stratēģiju, kurā ņemti vērā esošie izaicinājumi un kura stiprina bioekonomikas rūpniecības dimensiju un tās saistību ar biotehnoloģiju un bioražošanu, veicinot ilgtspējīgu un inovatīvu biobāzētu materiālu,

---

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 536/2014 (2014. gada 16. aprīlis) par cilvēkiem paredzētu zāļu klīniskajām pārbaudēm un ar ko atceļ Direktīvu 2001/20/EK (OV L 158, 27.5.2014., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/536/oj).

produktu un risinājumu izstrādi un ražošanu, lai sekmētu ES konkurētspēju un stratēģisko autonomiju;

19. atzīst biomasas būtisko nozīmi bioražošanā; šajā sakarā atgādina, ka ir svarīgi pieņemt pieeju, kura ir atvērta dažādām ilgtspējīgām biomasas tehnoloģijām, pamatojoties uz rūpīgu analīzi, un kuras mērķis ir uzlabot piekļuvi izejvielām un to izmantošanu, kā arī izmantot starptautiskās piegādes ķēdes, vienlaikus cenšoties izvairīties no neparedzētām eksternalitātēm vides jomā;

20. uzsver, ka ES un valstu ķīmisko, materiālu un vides tiesību aktu kontekstā ir jāņem vērā biogēnā oglekļa, biobāzētu produktu un procesu specifika un tie ir jānošķir no petroķīmiskiem un fosiliem produktiem;

21. norāda, ka būtiskas sastāvdaļas, piemēram, fermenti, pienskābes baktērijas un citi mikroorganismi, var tikt aizliegti vai nepamatoti ierobežoti ar ES noteikumiem, kas galvenokārt paredzēti naftas ķīmijas un sintētiskajām vielām, piemēram, REACH regulu[1];

22. pauž bažas par to, ka, Eiropas Investīciju bankai (EIB) interpretējot ilgtspējas kritērijus saskaņā ar EIB grupas Parīzes saskaņošanas sistēmu, var tikt liegta piekļuve finansējumam biobāzētiem materiāliem un projektiem; aicina Komisiju šajā sakarā pārbaudīt attiecīgās definīcijas un veicināt biotehnoloģijai un bioražošanai draudzīgas interpretācijas; aicina EIB ierosināt riska mazināšanas instrumentus biotehnoloģijai un bioražošanai, lai piesaistītu kapitālu; turklāt aicina EIB uzlabot informēšanu, konsultatīvo atbalstu un informāciju par finanšu instrumentiem un iespējām atbilstīgiem biotehnoloģijas un bioražošanas projektiem, jo īpaši MVU, jaunuzņēmumiem un augošiem uzņēmumiem;

23. uzsver biobāzētu produktu un procesu ieguvumus un devumu ES CO_2 samazināšanas mērķu sasniegšanā, kas, ņemot vērā šo produktu potenciālu palielināt ilgtspēju un samazināt ES vidisko pēdu, ir jāatspoguļo attiecīgajos aprites cikla novērtējumos, patērētāju informēšanā un publiskajā iepirkumā;

24. uzskata, ka, lai paātrinātu fosilo izejvielu aizstāšanu, ES varētu vēl vairāk stimulēt pieprasījumu tirgū un ilgtspējīgu biobāzētu produktu ieviešanu tirgū; uzskata, ka biobāzētas izejvielas, piemēram,

---

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1907/2006 (2006. gada 18. decembris), kas attiecas uz ķimikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (REACH), un ar kuru izveido Eiropas Ķimikāliju aģentūru, groza Direktīvu 1999/45/EK un atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 793/93 un Komisijas Regulu (EK) Nr. 1488/94, kā arī Padomes Direktīvu 76/769/EEK un Komisijas Direktīvu 91/155/EEK, Direktīvu 93/67/EEK, Direktīvu 93/105/EK un Direktīvu 2000/21/EK (OV L 396, 30.12.2006., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2006/1907/oj).

ilgtspējīgi iegūtu biomasu, reciklētus atkritumus un CO_2, kas uztverts no biogēniem avotiem, varētu izmantot kā alternatīvas izejvielas dažādu produktu ražošanai, veicinot ES emisiju samazināšanu, resursefektivitāti un stratēģisko autonomiju; šajā kontekstā atgādina par ES Konkurētspējas kompasā pausto apņemšanos izstrādāt politiku, lai atalgotu tos, kuri rīkojas pirmie; uzskata, ka attiecībā uz biomasu būtu jāpiemēro saskaņoti un atbilstīgi ilgtspējas kritēriji;

25. uzsver, ka ir svarīgi ievērot ES augstos pārtikas nekaitīguma un patērētāju drošuma standartus un biotehnoloģijas lietojumu potenciālu, novērtējot biotehnoloģijas lietojumus pārtikā un barībā, lai aizsargātu patērētāju veselību, novērtētu ietekmi uz apritīgumu un ilgtspēju un ņemtu vērā pārtikas inovācijas sociālos, ētiskos, ekonomiskos, vides un kultūras aspektus; aicina Komisiju apzināt raitus ceļus uz tirgu drošiem biotehnoloģijas lietojumiem pārtikas produktos, vienlaikus atkārtoti uzsverot, ka pirms jebkādas turpmākas atļaujas piešķiršanas un turpmākas laišanas ES tirgū šādi biotehnoloģijas lietojumi ir pienācīgi jāpārbauda, tostarp attiecīgā gadījumā jāapkopo toksikoloģiskā informācija un klīniskie un pirmsklīniskie pētījumi un jānodrošina izsekojamība;

26. uzsver, ka biodrošības riski, tai skaitā bioētiska rakstura bažas, ir jārisina kopā ar biotehnoloģijas un bioražošanas inovāciju, nodrošinot atbildīgu piekļuvi sintētiskajiem bioloģijas rīkiem, ģenētiskās rediģēšanas tehnoloģijām un bioloģiskajiem materiāliem, kā arī to atbildīgu izmantošanu; aicina izveidot ES biodrošības reģistru sintētiskajām DNS, stendu sintēzes iekārtām un gēnu inženierijas rīkiem, uzlabojot pārredzamību un riska novērtēšanas mehānismus, apspriežoties ar attiecīgajām ieinteresētajām personām, piemēram, nozari un pilsonisko sabiedrību, un vienlaikus nodrošinot sensitīvu datu pienācīgu aizsardzību; uzsver ES stratēģiskās autonomijas nozīmi biotehnoloģijas piegādes ķēdēs, nodrošinot, ka kritiski svarīgi bioražošanas resursi un zināšanas paliek Eiropā; aicina stiprināt starptautisko sadarbību biodrošības standartu, tostarp obligāto starptautisko skrīninga standartu, jomā, nodrošinot, ka ES biotehnoloģijas un bioražošanas uzņēmumi gūst labumu no pasaules labākās prakses, vienlaikus saglabājot konkurētspēju;

27. mudina Komisiju veikt pētījumu par bioloģiskajiem materiāliem un iesniegt atjauninātu paziņojumu un rīcības plānu par ķīmiskiem, bioloģiskiem, radioloģiskiem un nukleāriem riskiem, jo īpaši attiecībā uz bioterorismu un bioriskiem;

Horizontālie jautājumi

28. uzsver, ka piegādes ķēdes drošības nolūkā ir svarīgi nodrošināt pietiekamu, stabilu un konkurētspējīgu ievadresursu, izejvielu un būtisku sastāvdaļu piegādi, piemēram, ilgtspējīgas biomasas un

fermentu piegādi biotehnoloģijas un bioražošanas uzņēmumiem; aicina cieši uzraudzīt potenciālos riskus, nepilnības un atkarības, vienlaikus aizsargājot sensitīvus uzņēmumu datus un iekšējā tirgus darbību;

29. uzsver, ka ir svarīgi attīstīt ES izejvielu vērtības ķēdes un ražošanu un, ja iespējams, uzlabot pašpietiekamību, vienlaikus arī veicinot stratēģiskas partnerības un sadarbību ar līdzīgi domājošām trešām valstīm, lai nodrošinātu noturīgu un daudzveidīgu piekļuvi ES biotehnoloģijas un bioražošanas nozaru kritiski svarīgajiem ievadresursiem;

30. uzsver, ka arvien saspringtākajā ģeopolitiskajā kontekstā biotehnoloģija un bioražošana būtu pilnībā jāizmanto, lai stiprinātu ES stratēģisko autonomiju, uzlabotu pārtikas nodrošinājumu un samazinātu atkarību no trešām valstīm; uzsver, ka ir jāstimulē tirgus pieprasījums un bioproduktu ieviešana, lai veicinātu ES biotehnoloģijas un bioražošanas nozares izaugsmi, konkurētspēju un ilgtspēju;

31. norāda, ka pētniecības rezultātu izvēršana un komercializācija joprojām ir liela problēma Eiropas Savienībā, un uzsver, ka ir jāuzlabo zināšanu un tehnoloģiju nodošana starp akadēmiskajām aprindām un rūpniecību, lai nodrošinātu, ka ES finansētie biotehnoloģijas un bioražošanas pētījumi noved pie komerciāliem lietojumiem un rūpnieciskas izvēršanas; uzsver, ka ir svarīgi stiprināt publiskā un privātā sektora sadarbību un atbalstīt universitātes un pētniecības iestādes ar augstu tehnoloģiju nodošanas, atvasuzņēmumu un jaunuzņēmumu izveides līmeni, piemēram, piemērojot CERN modeli jaunuzņēmumu studiju veidošanai pētniecības iestādēs; aicina veikt stratēģiskas investīcijas kopējā ES infrastruktūrā, piemēram, izmēģinājuma iekārtās, biobankās vai inovācijas paātrinātājos, lai atbalstītu prototipu izvēršanu un inovatīvu biotehnoloģijas un bioražošanas risinājumu ieviešanu tirgū; uzsver, ka inovācija nevar notikt tikai īstermiņa ekonomiska labuma gūšanai un ka biotehnoloģijas un bioražošanas inovācijas būtu jāvirza, izmantojot augšupēju pieeju saskaņā ar atsevišķu ilgtermiņa pamatprogrammu; aicina Komisiju veicināt pasaules vadošo pētniecības centru izveidi biotehnoloģijas un bioražošanas jomā, lai sekmētu inovāciju un sadarbību starp akadēmiskajām aprindām, rūpniecību un riska kapitālu; uzsver, ka biotehnoloģijas un bioražošanas nozarē ir vajadzīgas stabilas fiziskās testēšanas iekārtas, lai veicinātu inovāciju un atvieglotu ražošanu un piekļuvi tirgum MVU un jaunuzņēmumiem;

32. uzsver, ka ir jānodrošina biotehnoloģijas un bioražošanas uzņēmumu piekļuve cenas ziņā pieņemamai enerģijai, jo liela mēroga bioražošanas procesi ir ļoti energoietilpīgi; uzsver, ka ir svarīgi atvieglot atļauju piešķiršanu un apstiprināšanu lielām rūpnieciskām iekārtām, piemēram, bioreaktoriem, kas ir būtiski paplašināšanai,

bet arī saskaras ar būtiskiem būvniecības un ekspluatācijas riskiem; atzinīgi vērtē Atjaunīgo energoresursu direktīvas[1] jaunāko pārskatīšanu un tās noteikumus atļauju piešķiršanas procedūru vienkāršošanai un aicina dalībvalstis ātri īstenot attiecīgus pasākumus, lai atbalstītu biotehnoloģijas un bioražošanas infrastruktūras izvēršanu;

33. uzsver, ka biotehnoloģijas un bioražošanas nozarē ir vajadzīgs kvalificēts un daudzveidīgs Eiropas darbaspēks un ka ciešā sadarbībā ar rūpniecības un pētniecības iestādēm ir jāveicina uzņēmējdarbības prasmes; aicina palielināt investīcijas biotehnoloģijas un bioražošanas izglītībā un mērķtiecīgā profesionālajā apmācībā, tostarp, bet ne tikai, tādās jomās kā atbilstība tiesību aktiem, kvalitātes nodrošināšana un procesu inženierija; atbalsta kompetences centru un publiskā un privātā sektora apmācības iniciatīvu izveidi visās dalībvalstīs, lai nodrošinātu prasmju pilnveidi, pārkvalifikāciju un mūžizglītību nolūkā aizsargāt biotehnoloģijas un bioražošanas nozares pievilcību; uzsver, ka ir svarīgi pielāgot izglītības programmas nozares mainīgajām vajadzībām un veicināt zinātnes, tehnoloģijas, inženierzinātnes un matemātikas (*STEM*) priekšmetus, īpašu uzmanību pievēršot lielāka meiteņu un sieviešu skaita piesaistīšanai biotehnoloģijas un bioražošanas karjerai; mudina sabiedrību vairāk informēt par karjeras iespējām šajā jomā, lai piesaistītu talantus no trešām valstīm, un ierosina izpētīt transatlantiskās sadarbības potenciālu; atzinīgi vērtē nesen uzsākto izmēģinājuma shēmu "Zinātnei izvēlieties Eiropu", kuras mērķis ir piesaistīt Eiropai labākos trešo valstu pētniekus, zinātniekus un akadēmisko aprindu pārstāvjus;

34. prasa steidzami pabeigt kapitāla tirgu savienības izveidi, lai biotehnoloģijas un bioražošanas nozarei piesaistītu institucionālus investorus, tostarp riska kapitālu, pensiju fondus un privāto kapitālu; uzsver, ka šai nozarei ir raksturīgs augsts riska līmenis un ka ir jāsamazina neizdošanās izmaksas Eiropas Savienībā, lai piesaistītu liela mēroga kapitāla investīcijas; aicina sniegt īpašu atbalstu, lai nodrošinātu, ka biotehnoloģijas un bioražošanas MVU, jaunuzņēmumi un augoši uzņēmumi var piekļūt pietiekamam finansējumam un konkurēt globālā mērogā; uzsver, ka ir jāsamazina šķēršļi pārrobežu investīcijām, lai veicinātu investīcijas biotehnoloģijā un augošos bioražošanas uzņēmumos;

35. norāda, ka publiskā un privātā sektora partnerības un uz uzdevumiem balstītas ES investīciju stratēģijas, piemēram,

---

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2023/2413 (2023. gada 18. oktobris), ar ko attiecībā uz atjaunīgo energoresursu enerģijas izmantošanas veicināšanu groza Direktīvu (ES) 2018/2001, Regulu (ES) 2018/1999 un Direktīvu 98/70/EK un atceļ Padomes Direktīvu (ES) 2015/652 (OV L, 2023/2413, 31.10.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj).

kopuzņēmums “Apritīga biobāzēta Eiropa”, ir būtiskas, lai mazinātu risku biotehnoloģijas un bioražošanas inovācijām un palielinātu iespējamību, ka IĪ un rūpnieciskās spējas paliek Eiropā; mudina stiprināt ES investīciju instrumentus, piemēram, programmu *InvestEU*, lai atbalstītu biotehnoloģijas un bioražošanas projektus, kas investīciju perspektīvā tiek uzskatīti par augsta riska projektiem; uzsver, ka nozarei ir raksturīga augsta MVU koncentrācija, kas saskaras ar nesamērīgiem šķēršļiem piekļuvē kapitālam, neraugoties uz to, ka tie ir būtiski inovācijas virzītājspēki; atbalsta viedokli, ka būtu jāizpēta iespēja noteikt biotehnoloģiju par svarīgu projektu visas Eiropas interesēs, lai veicinātu rūpniecisko ieviešanu un pirmā ieviesēja investīcijas biobāzētās ķimikālijās, materiālos, produktos un risinājumos;

36. norāda, ka būtu vēl vairāk jāstiprina sabiedrības informētība par biotehnoloģiju un bioražotiem produktiem Eiropas Savienībā, lai palielinātu sabiedrības atbalstu; iesaka sadarboties ar pilsoņiem un pilsoniskās sabiedrības organizācijām, lai informētu par biotehnoloģijas produktu un pakalpojumu pieaugošās klātbūtnes Eiropas tirgū iezīmēm, priekšrocībām un ietekmi;

Nākotnes prasībām atbilstoša pētniecība un inovācija

37. pauž nožēlu par to, ka Eiropas privātās investīcijas pētniecībā, izstrādē un inovācijā atpaliek no citām lielākajām ekonomikām un ka pētniecības rezultātu izvēršana un komercializācija joprojām ir liela problēma Eiropā; uzsver, ka Eiropas un valstu publiskās pētniecības un izstrādes finansēšanas sistēmas joprojām ir sarežģītas un nepietiekami koordinētas, kā rezultātā rodas dublēšanās un neefektivitāte; prasa īstenot ES mēroga pieeju, lai koordinētu publiskās investīcijas pētniecībā un izstrādē biotehnoloģijas un bioražošanas jomā ar divējādu mērķi — novērst izcilības un inovācijas nepilnības un paātrināt komercializāciju; uzsver, ka ir svarīgi stiprināt Eiropas sadarbību, apvienot zināšanas un resursus un piesaistīt publisko finansējumu un privātās investīcijas; atgādina, ka tādām pamatprogrammām kā “Apvārsnis Eiropa” ir būtiska nozīme zinātniskās izcilības, inovācijas un tehniskās attīstības veicināšanā, un aicina veikt mērķtiecīgas investīcijas stratēģiskās biotehnoloģijas un bioražošanas apakšnozarēs, piemēram, rūpniecības, vides, jūras, veselības un lauksaimniecības pārtikas biotehnoloģijā;

38. atkārtoti aicina divkāršot ES pētniecības budžetu un līdz 2030. gadam sasniegt mērķi veltīt 3 % no Eiropas iekšzemes kopprodukta pētniecībai un izstrādei;

39. norāda uz sintētiskās bioloģijas, bioinformātikas, datu un revolucionāras MI virzītas biotehnoloģijas un biorūpniecības pētniecības pieaugošo nozīmi; aicina Komisiju integrēt biotehnoloģiju un bioražošanas inovāciju ES digitālajās un MI stratēģijās,

nodrošinot biotehnoloģiju un bioražošanas datu infrastruktūras un MI virzītu atklājumu platformu sadarbspēju; norāda, ka MI spējas ir atkarīgas no datu efektīvas izmantošanas; uzskata, ka rūpniecības datu telpu izveide biotehnoloģiju un bioražošanas vajadzībām ir svarīga efektīvai datu kopīgošanai;

40. atzīst, ka, lai gan MI sistēmas un kvantu datošana var ievērojami paātrināt pētniecību un radīt jaunas inovācijas, nodrošinot labāku bioloģisko sistēmu datošanas projektēšanu, tās var arī palielināt bioloģisko apdraudējumu risku; tādēļ uzsver, ka MI izmantošanai zinātniskajā pētniecībā un ražošanā ir jāpiemēro uz risku balstīta pieeja;

41. uzskata, ka MI, bioinformātikas un sintētiskās bioloģijas ētiskai izmantošanai ir izšķiroša nozīme, lai veidotu uzticību un lai visa sabiedrība gūtu labumu no šīm tehnoloģijām; uzsver, ka ir jāaizsargā datu privātums, datu drošība, pārredzamība un cilvēka veikta uzraudzība pār MI sistēmu izmantošanu veselības biotehnoloģijas nozarē;

°

° °

42. uzdod priekšsēdētājai šo rezolūciju nosūtīt Padomei un Komisijai.